

Veibudgettet. Hattjeldbalden. Tromsø Amt.

under Tanken paa at indstrænke Udgifterne, at afvente Resultaterne af Veisagen i Skiager, hvor en simplere Bei og en egen Kjærre forsøges istandbragt. Under Henviisning til, hvad derom Pag XVIII er anført, bemærkes, at efter de nu i Sommer vundne Erfaringer, ville de smale Kjærre med brede Hjul vist have en Fremtid. For Hattjeldbalds-Beien antages det derfor med Hensyn til Anlægsomkostninger og Vedligeholdelse nødvendigt, at Bestemmelse bliver fattet om Hjelgbredden. Overslaget synes i det Hele taget saa lavt, at der paa Sagens nærværende Standpunkt ikke findes Grund til deri at gjøre Reduktion.

Det vilde være ønskeligt, om man strax kunde faa fremmet Anlægget til Hjeldebækmoen, hvorved man vilde undgaa den besværlige Rivevei over Tøsholdt; men hertil vil udkræves omtrent 6000 Spd., som ligeoverfor de andre Krav for Nordlands Amt maatte turde blive formeget, naar man gaar ud fra en Bevilgning af 20,000 Spd. til hele dette Amt.

Man staar desuden her ligeoverfor den Særegenhed, at Distriktet intet kontant Pengebidrag magter, men blot tilbyder 400 Dagsværks Pligtarbejde aarlig. Saadant Mand-Pligtarbejdsdagsværk har i Almindelighed lidet Værd for Veivæsenet, da Bruggerne ere uøvede som Veiarbejdere, og deres Arbejde ofte viser sig ikke at have mere end det halve Værd af en øvet Veiarbejders. Medens jeg i en tidligere Fremstilling har troet at kunne ansætte saadant Arbejde til 60 § pr. Dag, har jeg bragt i Erfaring, at dette tidligere i Nordland, hvor Arbejdsfortjenesten ellers er uforholdsmæssig høi, ikke sættes til mere end 48 § pr. Dag, altsaa skulde ovennævnte Bidrag udgjøre 160 Spd. aarlig eller i Budgetterminen 480 Spd., hvorefter Veifondets Bidrag, beregnet efter den almindelige Fjerdepart, i samme Tid blot skulde udgjøre 1,440 Spd. I Betragtning af dette Sogns særegne Stilling, og da Amtsformandskabet ikke kan ventes at ville yde noget Bidrag, tør imidlertid et Bidrag af en Tiendedel ansees tilstrækkeligt for dette Anlæg, og det saaledes, at Bidraget kan afgjøres med Naturalarbejde, ialfald for den for næste Budgettermin bevilgede Sum, hvor efter altsaa for denne vilde komme til Anvendelse 4,320 Spd. foruden Pligtarbejdet, eller med rund Sum 4,400 Spd. til Arbejdets Paabegyndelse.

Hvis man for dette Beløb kun planerer Beien og ikke strax udfører Grusning eller Rækværk, vil denne Sum, hvor relativt ubetydelig den end er, dog være til Hjælp for Hattjeldbalden og skaffe god Vintervei i lang Strækning. Jeg skulde derhos være mest tilbøielig til at tilraade som en Spore for

Hattjeldbaldernes egne Anstrengelser, at Veifondets Bidrag blev beregnet efter det Tidobbelte af Værdien af det udførte Pligtarbejde efter Værdisættelse af vedkommende Ingeniør, idet Pligtarbejdet isaafald maatte anvendes paa Steder, hvor der var Anledning til at beregne det udførte Arbejde.

Saar man saaledes ud fra, at Nordland, saavel ligeoverfor Kravene fra de andre Landsdele som af Hensyn til de derværende Arbejdsforhold, i kommende Budgettermin kan erholde et Bidrag af 20,000 Spd., og vil man i Overensstemmelse med Amtsformandskabets Udtalelse godkjende, at Hattjeldbalden bør komme i særlig Betragtning, — vil altsaa til de øvrige Arbejder inden Amtet kunne have disponible 15,600 Spd., som i Lighed med hvad der før har fundet Sted for Nordlands Vedkommende senere bliver at disponere af Kongen efter fornøjet Konferance mellem Departementet og Amtmanden. Efter det af Amtmanden Anførte tør det vel antages, at Valget isaafald vil falde paa de ovenfor under No. 1, 2 og 3 anførte Anlæg, tilsammen kalkulerede til 9,683 Spd., eller, i Betragtning af, at Arbejds- og Materialpriserne ogsaa ere stegne meget i Nordland, nærmere ca. 10,000 Spd., hvorefter altsaa skulde havees igjen omtrent 5,600 Spd. til Fordeling mellem de øvrige Anlæg af mindre væsentlig eller almindelig Interesse.

I. Tromsø Amt.

Amtmanden i Tromsø Amt har, paa Foranledning og efter Konferance med Arbejdsbestyreren for Veiarbejdene i Tromsø og Finmarken, Civilingeniør Thygen, udtalt sig derhen, at efterfølgende Veiarbejder i kommende Budgettermin fortrinnsvis bør søges fremmede ved Bidrag af Veifondet, saavidt Midler kan staves:

1. Bei fra Øvrelandet til Søveien i Salangen med en Længde af 12,362 $\frac{1}{2}$ Alen, kalkuleret til 5,986 Spd.
2. Fuldførelse af Beien mellem Baadsfjosmo og Skjæggesnæs i Maalselven, hvilket Anlæg for en Længde af 33,300 Alen er kalkuleret til 8,035 Spd. hvoraf forventes oparbejdet dette Aar, saafremt fornødent Samlateris 8,035 Spd. 5,986 Spd.

Veibudgetet. Tromsø Amt.

- Transport 8,035 Spd. 5,986 Spd. tykke erholdes til at anvende et saa stort Beløb af Bevilgningen for indeværende Budgettermin . . . 3,100 —
- altsaa igjen at oparbeide for . . . 4,935 —
3. Oparbeidelse af Broer over Reisenstrømmen og Skælden i Reisen 1,700 —
4. Bei over nordre Kalfjordeidet i Tromsøfundets Herred, 2,850 Alen lang, kalkuleret til 1,600 —
5. Bei fra Skjærret forbi Storstenæs til Sagelvbundet i Balsfjorden, cirka $1\frac{1}{2}$ Mil lang, supponeret til 6,500 —
6. Bei fra Sandtorv til Bergsbro med en Sidevei fra Søvik til Huskevaag i Thronenæs og med en samlet Længde af 67,075 Alen, kalkuleret til 30,250 —
- tilsammen 50,971 Spd.
- Med Hensyn til disse Arbeider bemærkes Følgende i Henhold til Amtmandens Udtalelser:
- ad 1. Veianlægget i Salangen er en nødvendig Fortsættelse af den under Oparbeidelse værende Bei fra Kistefos til Ørevandet, hvorpaa der vil blive en ikke ubetydelig Færdsel, se forrige Veibudget Pag. 90.
- ad 2. Af dette Anlæg er i forrige Aar planeret 10,750 Alen, altsaa igjen 22,550 Alen (sfr. forrige Veibudget).
- ad 3. De heromhandlede Broer, der ogsaa vare opførte til Udførelse i indeværende Budgettermin — sfr. forrige Veibudget — ere endnu ikke udførte, tildels paa Grund af en Misforstaaelse, idet en til Broernes Overbygning supponeret Sum, stor 600 Spd., feilagtigen var anseet at gjælde Broernes fuldstændige Opførelse, medens disse ifølge det efter Undersøgelserne i Marken udarbejdede Overslag vil koste 1,700 Spd.
- ad 4. Veien over Kalfjordeidet Skjærer tværs over Kvalsøen og har til Hensigt at sætte de indre Fjorde og Sund i Forbindelse med Kalfjorden og de andre ydre Fjorde, der skjære ind i Kvalsøen, i hvilke der aarlig pleier at foregaa ikke uvigtige Tifferier.

ad 5. Veien fra Skjærret til Sagelvbundet i Balsfjorden er høist nødvendig for at skaffe de frugtbare og tildels allerede opdyrkede Dele omkring Sagelvbundet og derfra opover mod Tagvandet let Afgang til Søen, og er derhos tænkt som Begyndelse til et Veianlæg fra Balsfjorden forbi Sagelvbundet til Ørevbygden i Maalselven.

ad 6. Trangen til fjorbar Veiforbindelse har i mange Aar staaet klar for Befolkningen i Thronenæs. Allerede i 1861 besluttedes saaledes oparbeidet en Bygdevei mellem Sandtorv og Kasfjorden ved Udførelse af Pligtarbeide og Anvendelse af Veilovens § 85, hvorefter Udgifterne blev paalagte ikke alene Herredets Gaardbrugere, men ogsaa Husmænd, Inderster, Strandjiddere og Løskarle. Denne Beslutning blev approberet i 1862, men derefter blev kun oparbeidet Stykket mellem Kasfjord og Harstad. Paa Grund af Distriktets trykkede økonomiske Stilling, og da Befolkningen stadig er fraværende paa Tiste, er Tiden senere hengaaet, uden at Videre er gjort. Smidlertid blev der nedsat en Komite til Sagens Ordning, og Spørgsmaalet er løst ved, at Kommunebestyrelsen den 2den September 1871 besluttede, for at faa alle Interesser tilfredsstillede, anlagt Bygdevei ved de samme Midler som i 1861 i hele 9 Mils Længde, nemlig:

paa Hindsøen: 1 fra Dampskibsanløbsstedet Sandtorv til Skjærstad,
2 fra ytre Elgsnæs til indre Øvne,

3 fra Stornæs—Ervik,

= Grytøen: 4 fra Brots—Dale,

5 fra Baskind—Skjellesvik,

= Fastlandet: 6 fra Otteraa—Løvif,

hvorhos Kommunen androg om Sagens nærmere tekniske Undersøgelse ved en Veingeniør.

Ingeniørkaptein P. Krag har været overdraget at anstille disse Undersøgelser, og efter hans Forslag ansees de under No. 2—5 nævnte Strækninger at være af mindre Betydning og No. 6 at kræve saa uforholdsmæssige Anlægs- og Vedligeholdelsesomkostninger, at ogsaa denne Strækning foreflaaes foreløbig opgivet, medens, istedetfor denne, Linien fra Liland gennem Øsmarken til Lavangen, med Arne til Øvenæs

Veibudgettet. Nordlands Amt.

Hjelddal og Staanland formenes at maatte komme i Betragtning som værende af Interesse baade for Tromsø og Nordlands Amter. For Strækningen

mellem Evencæs og Liland habes et tidligere udarbejdet Forslag af Ingeniør Blom, hvorefter:

	Længde i Alen.	Grund.	Øvrige Omkostninger.
a) nedre Linie langs Fjorden	14,240	240 Spd.	7,060 Spd.
b) øvre Do. gennem Dsmarken	23,758,5	108 —	8,292 —

Over Hindøen (Anlæg No. 1) foreslaar Kaptain Krag oparbejdet Veii snarest muligt med Bidrag af Veifondet. Mellem Sandtorv og Bergsbro har han

inddeelt Linien i følgende Parceller med en afvæglende Bredde af 4 a 6 Alen:

Parcellernes Navne.	Længde i Alen.	Transport- erne.	Omkostninger.	
			Grund og Gjerde.	Øvrige Udgifter.
1) Sandtorv—Gausvig	7,125	3,4	178 Spd.	2,045 Spd.
2) Gausvig—Storvand—Sovig	22,412½	12,9	872 —	10,560 —
3) Sovig—Bergsbro	32,037½	17,2	2,344 —	15,885 —
med en Arm fra Sovig til Juslebaag	5,500		280 —	1,760 —
	67,075	33,5	3,674 Spd.	30,250 Spd.

Mellem Gausvig og Sovig har han foreslaaet den 3000 Alen længere, men omtrent 3,300 Spd. billigere Linie om Storvand, istedetfor langs Søen forbi Guldbjerget, hvorved opnaaes den Fordel, at et stort og udbyrket, men meget frugtbart Indlandsdalføre faar Veii, ligesom at Forbindelsen til Kvædfjord lettes. Throndenæs skal være en af de af Naturen rigest udstyrede Dele af Tromsø Amt. Hjeldformationen er Kalksten, og alle Lokaliserede spaar dette Distrikt en rig Fremtid. Vistnok er det saa, at ½ af Throndenæs er frostlændt, men ligesom det formenes, at en fuldkomnere Jorddyrkning vil kunne hjælpe herpaa, saaledes bærer Distriktet i sig selv en Spire til Udvikling, som man sondersjelds i det Hele taget er tilbøielig til at undervurdere, eftersom disse nordlandske Egne, trods den høiere Breddegrad, har en for et frugtbart Jordbrug særdeles drivende Sommervarme. Det Faktum alene, at det nærliggende Kvædfjord udfører 7 a 800 Tønder Poteter aarlig, synes at godtgjøre den Paastand, at disse Distrikter under en jevn Udvikling ville gjøre stor Fremgang.

Under Henvisning til, hvad der i Sagens Dokumenter er anført angaaende disse Forhold, finder jeg det derfor rimeligt, at det almindelige Veifond kommer dette Distrikt til Hjælp, som til Fremme af sit Veivæsen sees at ville have gjort saa store Opoffrelser som at oparbejde Bygdeveii i 9 Miles Længde, men klarligen dertil har manglet Evne. Projektet er ikke gennemgaaet i Marken, og mangler jeg saaledes Kjendskab til at bedømme, hvorvidt der er Udgang til at indskrænke Udgifterne; men seende hen til, at Throndenæs har en Folkmængde af omtrent 4,500 Individier, og Havet ligesaa lidt her som andetsteds i Nordlands og Tromsø Amter yder nogen til enhver Tid sikker Fremkomst, naar Seilladsen ikke kan foregaa i Ly for Stormene, synes Meget at tale for, at her hdes Hjælp til Distriktet.

Forrige Aars Amtsformandskab, der erklærede sig enig i, at Veien er ønskelig, og at Amtskommunen bør komme Herredet til Hjælp, besluttede dog, i Betragtning af at Sagen ikke dengang var

Beibudgettet. Tromsø Amt.

endelig behandlet af Repræsentantskabet., at udsætte sammes Behandling.

Amtmanden har derhos nævnt et Veianlæg fra Sjaavikoren i Malangen til Skjærret i Balsfjorden, der er 22,975 Alen langt og kalkuleret til 8,800 Spd., og hvis Hensigt skulde være at sætte disse 2 Distrikters indre Dele i indbyrdes Forbindelse med hinanden, ligesom det vilde virke til, at Folk fra Balsfjorden med Lethed vilde kunne søge til det i Malangensfjorden aarlig forefaldende Sildefiske. Han finder dog ikke tilstrækkelig Grund til at søge dette Anlæg fremmet i kommende Budgettermin.

Sluttelig foreslaar Amtmanden, at der for kommende Budgettermin bevilges Amtet et Bidrag, stort 30,000 Spd., af Veifondet, idet han anfører, at det vilde være ønskeligt, at der ikke hengik for lang Tid, inden de foreslaaede Veianlæg bleve udførte. Han bemærker derhos, at der ikke kan ventes større Bidrag fra Distrikterne end $\frac{1}{10}$ af de medgaaende Udgifter, hvorfor han anholder om, at der ikke maa blive for langt større Bidrag for kommende Budgettermin; i modsat Fald frygter han for, at Distrikterne ville nægte Bidrag. Hellerikke formaar Amtskommunen, anfører han videre, at bidrage særskilt til Veiene, da den er nødt til at hjælpe de engere Kommuner at indrede disses Bidrag, hvorhos han oplyser, at Amtskommuneskatten nu udgjør 2 Spd. pr. Skylldaler,

og alene kan holdes inden denne Grændse ved Medicinalfondets Bidrag til enkelte Udgifter, ligesom Distrikterne endnu trykkes af de i Aaret 1867 optagne Kommunelaan.

Da jeg ikke har gennemgaaet de ovenfor i Forslag bragte Veiprojekter og saaledes er udfendt med Forholdene, maa jeg altsaa henholde mig til det i Sagens Dokumenter Anførte. Med Hensyn til Forslaget om, at Veifondets Bidrag til Veivæsenets Fremme inden Tromsø Amt for kommende Budgettermin foreslaaes at maatte blive saa væsentlig større end for, bemærkes, at naar Sammenligning gjøres med andre i kommende Budget opførendes Anlæg, og naar Distrikternes Bidrag tages med i Betragtning, formenes en rund Sum af 16,000 Spd. i Budgetterminen, udenfor det til Altheidet udelukkende af Statskassen opførendes Beløb, at maatte være efter Omstændighederne passende. Med Hensyn til dette Beløbs Anvendelse anses det ønskeligt, at samme, som for sseet, fordeles efter Kongens nærmere Bestemmelse.

Efter Amtmandens Opgave er Distrikternes Bidrag — $\frac{1}{10}$ af de medgaaende Udgifter og Erstatning for Grund og Gjerdehold m. V. — i Orden for samtlige under No. 1—6 anførte Anlægs Bedkommende.